

**Mistä Tuulet ovat lähtöisin
(kylät, talot, suvut, nimet)**

**Vuosikokousesitelmä Vasa Queenillä
25.04.1999**

Raimo Tuuli

Saarten ja paikkojen nimiä.

1. Koivisto (Bercö, Biercköö, Biörcköö, jne)

Nimi tulee Birkasta. (Viikinkien ”pääkaupunki” Björkön saarella Määlarissa)
Siten nimitettiin kauppapaikkaa. Friisiläinen sana berek voi olla pohjana (berek
=kaupparauha, kauppaoikeus)

Koivisto on suomennos

2. Tiurinsaari (Torinsari, Torresari jne)

Nimi ilmeisesti Thor-jumalasta (viikinkien sodan ja ukkosen jumala)
Suomessa ei ole kahta konsonanttia sanan alussa, siksi h lausuttiin kuten i.

Nimi on siten hyvin vanha (800-850 jkr)

Tiurinsaari oli ilmeisesti viikinkien välisatama, uhripaikka, veneiden tilkitsemispaikka ja ehkä kauppapaikkakin.

3. Piisaari (Pijsari, Pissari jne) , ruotsiksi Biskopsö

Mahdollisuuksia on useita. Pii on vanha Suomen sana ja tarkoitti hammasta.

Piisaari on hampaan muotoinen. Pii -sana hävisi käytöstä 1200-luvulla, jolloin balttilainen vaikutus tuli Karjalaan (hammas on balttilainen lainasana)

Pii tarkoitti myös piikiveä. Sitä tuotiin kivikauden aikana idästä. Saattoi olla piikiven vaihtopaikka vai oliko Piisaarella piikiveä. Nimi olisi silloin hyvin vanha.

Voi olla myös käännös ruotsin Biskopsö:stä. Piispansaari joka olisi lyhentynyt Piisaareksi. Nimi olisi silloin nuori, aikaisintaan 1300-luvun lopulta

4. Koivusaari, usein kartoissa vain Björkön

Björkö tarkoitti aluksi vain Koivusaarta, sittemmin koko Koivistoa. Koivusaari oli aluksi vain Saari (Kalevalan Saaren Neito on joskus yhdistetty Koivistolle).

Koivusaari on selvä suomennos.

Kylien nimistä

1. Partiala (Pardila by)

Partialassa asui 1500-luvun puolivälissä kymmenkunta Partista. Talo oli n:o 1, joten kylän nimi johtunee talon ja suvun nimestä.

Partiset ovat saattaneet muuttaa Partilansalmen rannalta (Syväsalmi) Partilaan. Partilansalmi, ”Hauen to Perdorsalm” (Partilansalmen satama) mainitaan satamana jo v. 1493 virolaisissa lähteissä.

Se oli suojaisa, laivat pääsivät helposti luovimalla ulos ja Koiviston ensimmäinen kirkko oli perimätiedon mukaan lähellä, Soukansaaren ja Piisaaren välisellä kannaksella. Eräs Partisista, Michil Partan asui vielä v. 1571 salmen rannalla.

Vanhakylä (Gammelby)

Nimi esiintyy dokumenteissa aina ruotsinkielisenä. Se viittaa ruotsalaisasutukseen. Kylän talo n:o 1 oli Peippo, joten ruotsalaisasutuksen on täytynyt kadota 1400-luvun lopulla tai suomalaistua. Nimi viittaa, että kylä on saaren vanhin. Todennäköisesti jo viikinkiaikana se oli uhripaikka, välisatama ja kauppapaikka.

Tiurinsaari (Toirinsaari, Torinsari)

Kylästä käytettiin myös nimeä Joutsimies tai Korvenala talojen mukaan. Talo n:o 1 oli Joutsimies, joten sukumme alkujouret ovat hyvin vanhaa. Joutsimies-nimi viittaa saaristossa sotalaivaan, joko sen jousimieheen tai perämieheen. 1500-luvun Joutsimiehet olivat henkikirjojen mukaan perämiehiä ja lautamiehiä. Ruotsin ledung-laivasto majoittui Koivistolle heti Viipurin linnan perustamisen jälkeen , joten kylä on ainakin 1400-luvun alkupuolelta ellei peräti 1300-luvulta. Luultavasti ruotsalaista väkeä tuotiin tähän strategiseen paikkaan, mutta se sitten hävisi tai suomalaistui.

Miten seurata sukua?

- Biologisesti veren mukaan
- Sukunimen ja suvun mukaan
- Talon tai asuinpaikan mukaan

Biologisesti vanhin löydetty merkintä 1605 (Hans Henricson 1571)
Henrich Joutzimies , laivuri
Michel BågaMan
Yrjö Michelsson
Yrjö Yrjönpoika
Risto Yrjönpoika Tuuli
Jooseppi Ristonpoika
Petteri Joosepinpoika
Juhana Petterinpoika
Juhana Juhananpoika
Jooseppi Juhananpoika
Juhana Joosepinpoika
Kristian Juhonpoika
Oiva Kristianinpoika
Unto Oivanpoika

Sukunimen mukaan

1649 Anders Hansson (1571)
Henrik Andersson (1612)
Matz Henrichson Thulj
Jaakko Matinpoika
Pentti Jaakonpoika
Risto Yrjönpoika
jne

Talon mukaan

1545 Morthen Lotthan, laivuri
Henrick Loticka
Olli Lotickain
Henrik Andersson Tuuli
jne

Michael Bågaman (Mikko Joutsimies) tuli v. 1639 Partialaan asuttaen Olof Larssonin talon.

Hänen pojanpojanpoikansa Risto Yrjönpoika muutti autioituneeseen Tuulen taloon v. 1708 ja otti nimen Tuuli.

Tuulen talon nimi oli 1500-luvulla Lotikka. Olli Lotickain jälkeen sen asutti Henrik Andersson (Tuuli) ja talon nimeksi tuli Tuuli.

Mistä Koiviston asukkaat ja Tuulet tulevat:

- Koivisto sai asukkaansa Laatokan Karjalasta (Jääski)
Kävivät ensin kalastamassa, osa alkoi jäädä 1100 luvulta lähtien
Viikinkiaikana (800-1100) rannikko oli liian levoton
- Ruotsalaisia tuli (Gotlanti) 1200 luvulla ja erikoisesti kun Viipurin
linna rakennettiin 1293 ,tuotiin luotettavaa väkeä varmistamaan val-
loitus. Perustettiin kartanoita (godz). Koivistolle pääasiassa saarten
strategisiin paikkoihin (Tiurinsaari, Koivusaari)
- Piisaari oli annettu papiston tilaksi (prebenda). Viipurin harmaiden
ja mustien veljesten (fransiskaani ja dominikaani) luostarit saivat tiloja.
Luostarin apotteja kutsuttiin piispoiksi esim mester Erich Härkepää Bijskop
i Wijborg. Oli Härkälästä. Oliko Piisaari hänen prebenda?
Kustaa Vaasa lakkautti luostarit 1550-luvulla, joten prebendat hävisivät.
Sen sijaan alettiin läänittää (forlenta) tiloja papistolle. Piisaarta ei kuiten-
kaan läänitetty vaikka se esiintyi omana veroalueenaan erillisenä muusta Koi-
vistosta.
- Partialassa oli 1570-luvulla 6 taloa; kolme rannalla (Hans Pardin, Anders
Hanson ja Madz Hanson, jälkimmäiset ilmeisesti Tuulia) ja kolme sisempänä
(Henrich Loticka, Lasse Nilsson ja Bengt Rönen, Lasse Nilsson oli ilmeisesti
Tiltti). Tuulet asuivat siis rannalla Partisten kanssa. Hans Pardinin isä Pekka
Partinen oli laivuri. Ovatko Tuulet tulleet hänen mukanaan jostain? Tuleeko
nimi siitä, että asuivat tuulisella rannalla?
- Niilo Villasen ja Joonas Lenkkerin oletusten mukaan nimet Tiltti, Tuuli ja Kultti
liittyvät kaikki mereen ja toisiinsa. Kultje tarkoittaa vanhassa ruotsissa tuulen
voimaa ja suuntaa, Stiltje tarkoittaa tyyntä (Seiskarissa tiltti oli rasvatyyni)
Näin ollen Tuuli olisi entinen Kultti . Kultti-nimi on vieläkin olemassa Ruotsissa.
Tulevatko Tuulet Ruotsista? Partialan talot ovat 1700-luvulta lähtien olleet: 1
Kauppila (Partin), 2 Mikkola (Lasse Nilsson), 3 Tuuli (Loticka),
4 Rynö (Rönen), 5 Tiltti (Tiltti) ja samoissa paikoissa.

-

Suvun vaiheita 1500–1700

1541

	Loticka	Tuuli	Joutsimies	Partin	Mikkola
1545	Morthen Lottthan			Per Partin	
1571	Henrick Loticka	Anders Hansson?	Hans Henricson?	Hans Pardin	Lasse Nilson
1605	Olli Lotickain	Henrik Andersson	Henrik Joutzimies	Erik Hansson	Olof Larsson
1615	Henrik Andersson		Henrik Joutzimies	Erik Pardin	Olof Larsson
1635	Matz Henrikson		Bertill Joutsimies	Kauppi Partinen	Michael Jousmais
1670	Jacob Mattson			Yrjö Jacobson	Yrjö Mickelson
1695	Pentti Jaakonpoika			Brusius Yrjönpoika	Yrjö Yrjönpoika
1700	Autio			Yrjö Rusinpoika	Risto Yrjönpoika
1708	Risto Yrjönpoika Tuuli			Kauppila (autio)	Lars Grelsson Mikkola

Tiurinsaaren sukuja 1500–1600-luvuilla:

Partiala: Lotthan, Partin, Rönein, Kulti, Tuuli, Tiltti, Kauppila, Mikkola

Vanhakylä: Peippo, Pauin, Soukka, Seppä

Tiurinsaaari: Kockon, Sauon, Tulamies, Karffuaköpare, Safulain, Pitkäpää
Korvenala , Joutsimies

Muita sukuja 1500–1600-luvuilla:

Härkälä: Pudus, Hämelén
Mannola: Mannoin, Laiuaseppä
Tervahartia: Teruahartia, Maticka
Kotteralhti, Per Kotter (Goter), Hapan
Saarenpää: Hyttin, Sarenpä, Jäppi

Patala: Patan, Lensu, Hulppon
Eistilä: Eisth, Siikari
Ingerttilä: Mellensari, Ingison
Piisaari: Toirinen, Karialan, Uilon, Reppo,

Vanhoja Suomen sanoja

Uralilaiset	emä = äiti neiti = tytär tävy = keuhko suvi = kesä kuras = veitsi pura = taltta, naskali sysi = hiili tymä = liima äimä = neula
Suom-Ugril.	pii = hammas sepä = kaula sonsar = kirppu keri = tuohi touko = kevät löyly = henki enä = suuri väki = voima
Suom-Perm.	kero = kita, kurkku niini = pajun kuori hui = puola, käämi ponsi = kädensija (työkalun)
Suom-Tserem.	tuma = sydän (pähkinän)
Suom-Mord.	huhta = kaski luppo = naava urjeta = paeta kalki = hiuskarva
Kantasuom.	ämmä = iso äjän = paljon orko = notkelma, alho ahde = mäki kulkutiellä sättä = täky launi = puinen kalaloukku luta = kiinnitystikku t. varpu
Myöh-kantas.	kannus = noitarumpu vaka = tapa nisu = vehnä vaja = puutteellinen